

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-ब

वर्ष ६, अंक १५]

गुरुवार, ऑक्टोबर ८, २०२०/आश्विन १६, शके १९४२

[पृष्ठे ४२, किंमत : रुपये १.००

असाधारण क्रमांक २३५

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक ८ ऑक्टोबर २०२०.

अधिसूचना

महाराष्ट्र विना अनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश शुल्क यांचे विनियम) अधिनियम, २०१५.

क्रमांक: टीईएम-२०२०/प्र.क्र.७१/तांशि-४,----महाराष्ट्र विना अनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क यांचे विनियमन) अधिनियम, २०१५ (२०१५ चा महा.२८) च्या कलम ३ ची पोट कलमे (१) व (२) तसेच कलम २ चा खंड (द) याद्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, शासन अधिसूचना, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्रमांक. टीईएम-२०१९/ प्र.क्र.४१/ तांशि-४, दिनांक ४ जून, २०१९ अधिक्रमित करून, आणि महाराष्ट्र शासन, याद्वारे,-

(एक) या सोबत जोडलेल्या अनुसूची - क च्या स्तंभ (२) मध्ये नमूद केलेले व्यवसायिक शिक्षण पदवीपूर्व पाठ्यक्रम हे, पूर्ण वेळ व्यावसायिक शिक्षण असल्याचे अधिसूचित करीत आहे आणि उक्त अनुसूचीच्या स्तंभ (३) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे उक्त व्यवसायिक पाठ्यक्रमांच्या प्रवेशाच्या पात्रतेच्या अटी व शर्ती विनिर्दिष्ट करीत आहे;

(दोन) या सोबत जोडलेल्या अनुसूची - ख च्या स्तंभ (२) मध्ये नमूद केलेले व्यवसायिक शिक्षण पदव्युत्तर पदवी पाठ्यक्रम हे, पूर्ण वेळ व्यावसायिक शिक्षण असल्याचे अधिसूचित करीत आहे आणि उक्त अनुसूचीच्या स्तंभ (३) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे उक्त व्यवसायिक पाठ्यक्रमांच्या प्रवेशाच्या पात्रतेच्या अटी व शर्ती विनिर्दिष्ट करीत आहे.

अनुसूची-क
(व्यावसायिक पदवीपूर्व पाठ्यक्रम)

अनु.क्र.	व्यावसायिक शिक्षण	प्रवेशासाठी आवश्यक पात्रतेच्या अटी व शर्ती
१	२	३
१	पदवीपूर्व अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान पाठ्यक्रम (अभियांत्रिकी / तंत्रज्ञान स्नातक) (बी.ई. / बी.टेक.)	<p>(क) प्रथम वर्ष प्रवेश.-</p> <p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने भौतिकशास्त्र व गणित या अनिवार्य विषयासह रसायनशास्त्र किंवा जैवतंत्रज्ञान किंवा जीवशास्त्र किंवा तांत्रिक व्यावसायिक विषय किंवा संगणक विज्ञान (कॉम्प्युटर सायन्स) किंवा माहिती तंत्रज्ञान (इन्फोर्मेशन टेक्नोलॉजी) किंवा माहिती पद्धती (इंफोर्म्याटीक प्रॅक्टिसेस) किंवा कृषी किंवा अभियांत्रिकी आलेखिकी (इंजिनिअरिंग ग्राफिक्स) किंवा व्यवसाय अभ्यास (बिजिनेस स्टडीज) विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी परीक्षा अथवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण करून त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्तीं असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत आणि त्याने सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील सर्व विषयास बसून नॉनझिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे; किंवा</p> <p>(दोन) उमेदवार अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान विषयातील पदविकाधारक असला पाहिजे आणि त्याने किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्तीं असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेला उमेदवार, जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने भौतिकशास्त्र, गणित या अनिवार्य विषयासह रसायनशास्त्र किंवा जैवतंत्रज्ञान किंवा जीवशास्त्र किंवा तांत्रिक व्यावसायिक विषय किंवा संगणक विज्ञान (कॉम्प्युटर सायन्स) किंवा माहिती तंत्रज्ञान (इन्फोर्मेशन टेक्नोलॉजी) किंवा माहिती पद्धती (इंफोर्म्याटीक प्रॅक्टिसेस) किंवा कृषी किंवा अभियांत्रिकी आलेखिकी (इंजिनिअरिंग ग्राफिक्स) किंवा व्यवसाय अभ्यास (बिजिनेस स्टडीज) विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी परीक्षा अथवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण करून त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४०</p>

		<p>टक्के गुण) मिळवलेले असावेत; आणि त्याने जेईई (मुख्य) बी.ई /बी.टेक मध्ये नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्तांक किंवा सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील सर्व विषयास बसून नॉनझिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे. तथापि जेईई (मुख्य) बी.ई /बी.टेक मधील प्राप्तांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारास सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील प्राप्तांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारापेक्षा प्रथम प्राधान्य देण्यात येईल; किंवा</p> <p>(दोन) उमेदवार अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान विषयातील पदविकाधारक असला पाहिजे आणि त्याने किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत.</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तींची व आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवाराने, भौतिकशास्त्र व गणित या अनिवार्य विषयासह रसायनशास्त्र किंवा जैवतंत्रज्ञान किंवा जीवशास्त्र किंवा तांत्रिक व्यावसायिक विषय किंवा संगणक विज्ञान (कॉम्प्युटर सायन्स) किंवा माहिती तंत्रज्ञान (इन्फोर्मेशन टेक्नोलॉजी) किंवा माहिती पद्धती (इंफोर्म्युटीक प्रॅक्टिसेस) किंवा कृषी किंवा अभियांत्रिकी आलेखिकी (इंजिनिअरिंग ग्राफिक्स) किंवा व्यवसाय अभ्यास (बिजिनेस स्टडीज) विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी परीक्षा अथवा त्याससमतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण करून त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p> <p>(ख) थेट द्वितीय वर्ष (आनुषंगिक) प्रवेश, - महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान मधील समुचित शाखेतील पदविका परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्याने अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान पदविका पाठ्यक्रम परीक्षेमध्ये किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत; किंवा</p> <p>(दोन) त्याने विद्यापीठ अनुदान आयोगाने किंवा भारतीय विद्यापीठ संघाने मान्यता दिलेल्या विद्यापीठाची बी.एससी. पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्यात त्याने किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि</p>
--	--	---

		<p>दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत आणि तो गणित हा विषय घेऊन एचएससीपरीक्षा उत्तीर्ण झालेला असला पाहिजे;</p> <p>परंतु, या प्रवर्गातील उमेदवारांनी, अभियांत्रिकी आलेखिकी (इंजिनिअरिंग ग्राफिक्स)/ अभियांत्रिकी आरेखन (इंजिनिअरिंग ड्रॉइंग) व अभियांत्रिकी यंत्रशास्त्र (इंजीनियरिंग मॅकॅनिक्स) या विषयांची प्रथमवर्ष अभियांत्रिकी पाठ्यक्रमाची परीक्षा, द्वितीय वर्षाच्या विषयांसोबत देऊन उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे; किंवा</p> <p>(दोन) त्याने डी.व्होक. शाखेतील समान किंवा संबंधितक्षेत्रातील पदविका परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी.</p> <p>(तीन) वरील प्रकरणांमध्ये, आवश्यक असल्यास गणित विषयासारखे योग्य ब्रिज कोर्स करणे आवश्यक राहिल;</p> <p>(चार) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
२	<p>पदवीपूर्व औषधनिर्माणशास्त्र पाठ्यक्रम (औषधनिर्माणशास्त्र स्नातक) (बी.फार्म.)</p>	<p>(क) प्रथम वर्ष प्रवेश,-</p> <p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने भौतिकशास्त्र व रसायनशास्त्र या अनिवार्य विषयासह गणित किंवा जीवशास्त्र या विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण करून त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्ग, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) त्याने सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील सर्व विषयास बसून नॉनझिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने भौतिकशास्त्र व रसायनशास्त्र या अनिवार्य विषयासह गणित किंवा जीवशास्त्र या विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण करून त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्ग, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) त्याने एनईईटी या परीक्षेमध्ये नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्तांक किंवा सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील सर्व विषयास बसून नॉनझिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे. तथापि, एनईईटी या परीक्षेमधील नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्तांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारास सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील नॉनझिरो प्राप्तांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारापेक्षा प्रथम प्राधान्य देण्यात येईल</p>

		<p>(३)अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तींची व आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवाराने भौतिकशास्त्र व रसायनशास्त्र या अनिवार्य विषयासह गणित किंवा जीवशास्त्र या विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन)अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p> <p>(ख) थेट द्वितीय वर्ष (आनुषंगिक प्रवेश) प्रवेश,- महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेला उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा भारतीय औषधनिर्माणशास्त्र परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून औषधनिर्माणशास्त्र मधील पदविका परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा किमान ४५ टक्के (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के) गुणांसह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे.</p> <p>(तीन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
३	<p>पदवीपूर्व वास्तुशास्त्र पाठ्यक्रम (वास्तुशास्त्र स्नातक) (बी.आर्च.)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार, अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार, जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) तो भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र व गणित या विषयासह एचएससी अथवा समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण असावा किंवा उमेदवार समुचित प्राधिकरणाने वेळोवेळी घोषित केलेली प्रवेशासाठीची इतर आवश्यक पात्रता धारण करत असावा;</p> <p>किंवा</p> <p>(दोन) त्याने, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र सरकारने किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेने मान्यता दिलेली, पूर्णवेळ (१०+३) पदविका परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा गणित या अनिवार्य विषयासह उत्तीर्ण केलेली असावी किंवा उमेदवार समुचित प्राधिकरणाने वेळोवेळी घोषित केलेली प्रवेशासाठीची इतर आवश्यक पात्रता धारण करत असावा;</p> <p>(तीन) उमेदवाराने वास्तुशास्त्रामधील राष्ट्रीय अभियोग्यता चाचणी (नाटा) परीक्षेमध्ये किंवा जेईई (मुख्य) बी.आर्च मध्ये किमान पात्रता गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(चार) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी</p>

		<p>घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p> <p>परंतु, उपरोक्त (दोन) मध्ये नमूद केलेली तरतूद फक्त शैक्षणिक वर्ष, २०२०-२१ करिता लागू असेल.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्ती व आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार, भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र व गणित या विषयासह एचएससी अथवा समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण असावा किंवा उमेदवार समुचित प्राधिकरणाने वेळोवेळी घोषित केलेली प्रवेशासाठीची इतर आवश्यक पात्रता धारण करत असावा;</p> <p>किंवा</p> <p>(एक) त्याने अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र सरकारने किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेने मान्यता दिलेली, पूर्णवेळ (१०+३) पदविका परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा, गणित या अनिवार्य विषयासह उत्तीर्ण केलेली असावी;</p> <p>(दोन) उमेदवाराने, वास्तुशास्त्रामधील राष्ट्रीय अभियोग्यता चाचणी (नाटा) परीक्षेमध्ये किंवा जेईई (मुख्य) बी.आर्च मध्ये किमान पात्रता गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p> <p>परंतु, उपरोक्त (एक) मध्ये नमूद केलेली तरतूद फक्त शैक्षणिक वर्ष, २०२०-२१ करिता लागू असेल.</p>
४	पदवीपूर्व नियोजन (प्लॅनिंग) पाठ्यक्रम (नियोजन स्नातक) (बी.प्लानिंग.)	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने भौतिकशास्त्र व गणित या अनिवार्य विषयासह रसायनशास्त्र किंवा अभियांत्रिकी रेखांकन किंवा संगणक विज्ञान किंवा जीवशास्त्र किंवा तांत्रिक व्यावसायिक विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी परीक्षा अथवा एचएससी समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण करून त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्तीं असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) त्याने सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील सर्व विषयास बसून नॉनझिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(१) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेला उमेदवार, जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने भौतिकशास्त्र व गणित या अनिवार्य विषयासह रसायनशास्त्र किंवा अभियांत्रिकी रेखांकन किंवा संगणक विज्ञान किंवा जीवशास्त्र किंवा तांत्रिक</p>

		<p>व्यावसायिक विषयापैकी एक विषय घेऊन एचएससी परीक्षा अथवा एचएससी समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण करून त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) उमेदवाराने जेईई (मुख्य) बी.प्लानिंग (नियोजन) मध्ये नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्त्यांक मिळवलेला असला पाहिजे किंवा सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील सर्व विषयास बसून नॉनझिरो प्राप्त्यांक मिळवलेला असला पाहिजे. तथापि, जेईई (मुख्य) बी.प्लानिंग (नियोजन) मधील नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्त्यांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारास सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील नॉनझिरो प्राप्त्यांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारापेक्षा प्रथम प्राधान्य देण्यात येईल</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तींची व आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) त्याने भौतिकशास्त्र व गणित या अनिवार्य विषयासह रसायनशास्त्र किंवा अभियांत्रिकी रेखांकन किंवा संगणक विज्ञान किंवा जीवशास्त्र किंवा तांत्रिक व्यावसायिक विषयापैकी एक विषय घेऊन एचएससी परीक्षा अथवा एचएससी समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण करून त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ५० टक्के गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
५.	<p>पदवीपूर्व हॉटेल व्यवस्थापन व खाद्यपेय व्यवस्था तंत्रज्ञान पाठ्यक्रम</p> <p>(हॉटेल व्यवस्थापन व खाद्यपेय व्यवस्था तंत्रज्ञान स्नातक)</p> <p>(बी.एचएमसीटी)</p>	<p>(क) प्रथम वर्ष प्रवेश,-</p> <p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार, -</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) सीईटी मध्ये नॉनझिरो प्राप्त्यांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल</p>

		<p>घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) त्याने, राष्ट्रीय परीक्षा एजन्सीद्वारे हॉटेल व्यवस्थापन व खाद्यपेय व्यवस्था तंत्रज्ञान राष्ट्रीय परिषदेकरिता घेण्यात येणाऱ्या एन सी एच एम जेईई परीक्षेत किंवा सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेत नॉनझिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे. तथापि, एनसीएचएम जेईई परीक्षेमधील प्राप्तांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारास सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील प्राप्तांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारापेक्षा प्रथम प्राधान्य देण्यात येईल;</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती/भारतीय वंशाच्या व्यक्ती, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) त्याने, एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p> <p>(ख) थेट द्वितीय वर्ष (आनुषंगिक प्रवेश) प्रवेश,- महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार, भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून हॉटेल व्यवस्थापन व खाद्यपेय व्यवस्था तंत्रज्ञान यामधील पदविका पाठ्यक्रम परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा, किमान ४५ टक्के गुणांसह (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांगव्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) उत्तीर्ण केलेली असावी;</p> <p>(तीन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
६	विधी स्नातक पदवी अभ्यासक्रम (५ वर्षे)- (एल.एल.बी.)	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(क) ज्या अर्जदाराने, उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा पाठ्यक्रम(+२) किंवा समतुल्य पाठ्यक्रम (जसे की, ११+१, उच्च माध्यमिक शाळा परीक्षा प्रमाणपत्र पाठ्यक्रम), महाराष्ट्र राज्यातील संस्थेतून, भारतातील किंवा भारताबाहेरील मान्यताप्राप्त मंडळातून किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने गठीत केलेल्या व मान्यता दिलेल्या उच्च माध्यमिक मंडळातून किंवा त्यास समतुल्य मंडळातून अथवा पाठ्यक्रम परीक्षा यशस्वीपणे पूर्ण केल्यावर, अहर्ता प्रमाणपत्र देण्याच्या प्रयोजनार्थ, त्या शासनाने मान्यता दिलेल्या आणि महाराष्ट्र राज्यामध्ये तिची संस्था असलेल्या विदेशातील कोणत्याही समतुल्य संस्थेतून, एकूण किमान ४५ टक्के गुणांसह (महाराष्ट्र राज्यातील अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील उमेदवारांच्या बाबतीत, किमान ४० टक्के आणि महाराष्ट्र राज्यातील</p>

	<p>विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्गातील व इतर मागास वर्गातील उमेदवारांच्या बाबतीत, किमान ४२ टक्के गुण प्राप्त केलेले असावे.)यशस्वीरित्या पूर्ण केला आहे असा अर्जदार, असा अर्जदार या प्रवेशासाठी पात्र असेल.</p> <p>(ख) ज्या अर्जदारांनी, दूरस्थ शिक्षण किंवा पत्रव्यवहार पद्धतीमधील प्रक्रिया अभ्यासक्रमानंतर, +२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र किंवा प्रथम पदवी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण केलेली आहे असे अर्जदार, या प्रवेशासाठी पात्र असतील:</p> <p>परंतु, ज्या अर्जदारांनी, कोणत्याही मूलभूत अर्हतेशिवाय, थेट मुक्त विद्यापीठातून १०+२ परीक्षा उत्तीर्ण केलेली आहे असे अर्जदार, या प्रवेशासाठी पात्र असणार नाहीत.</p> <p>(ग) १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा), १२ वी (+२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) अर्हता, कोणत्याही पद्धतीद्वारे (दूरस्थ शिक्षण / पत्रव्यवहार / मुक्त शाळा) प्राप्त केलेली असू शकेल.</p> <p>(घ) अर्जदाराने/अर्जदारांनी, पाच वर्ष पदवी पाठ्यक्रमाच्या प्रवेशासाठी मुलभूत अर्हता प्राप्त केलेली असली पाहिजे, त्याकरिता मुलभूत अर्हता १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) असून, त्यानंतर + २ (उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) आवश्यक असेल.</p> <p>(ड.) त्याने सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सामाईक प्रवेश परीक्षेमध्ये (सीईटी) प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार, जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(क) उमेदवार, भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(ख) ज्या अर्जदाराने, उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा पाठ्यक्रम (+ २) किंवा समतुल्य पाठ्यक्रम (जसे की, ११+१, उच्च माध्यमिक परीक्षा प्रमाणपत्र पाठ्यक्रम स्तर), भारतातील किंवा भारताबाहेरील मंडळातून अथवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने गठीत केलेल्या किंवा मान्यता दिलेल्या उच्च माध्यमिक मंडळातून किंवा समतुल्य मंडळातून अथवा पाठ्यक्रम परीक्षा यशस्वीपणे पूर्ण केल्यावर, अर्हता प्रमाणपत्र देण्याच्या प्रयोजनार्थ, त्या शासनाने मान्यता दिलेल्या विदेशातील कोणत्याही समतुल्य संस्थेतून, एकूण किमान ४५ टक्के गुणांसह, यशस्वीरित्या पूर्ण केला आहे असा अर्जदार, प्रवेश मिळण्यासाठी पात्र आहे;</p> <p>(ग) ज्या अर्जदारांनी, दूरस्थ शिक्षण किंवा पत्रव्यवहार पद्धतीमधील प्रक्रिया अभ्यासक्रमानंतर, +२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र किंवा प्रथम पदवी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण केलेली आहे असे अर्जदार, या प्रवेशासाठी पात्र असतील:</p> <p>परंतु, ज्या अर्जदारांनी, कोणत्याही मूलभूत अर्हतेशिवाय, थेट मुक्त विद्यापीठातून १०+२ परीक्षा उत्तीर्ण केलेली आहे असे अर्जदार, या प्रवेशासाठी पात्र असणार नाहीत.</p> <p>(घ) १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा), १२ वी (+२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) अर्हता, कोणत्याही पद्धतीद्वारे (दूरस्थ शिक्षण / पत्रव्यवहार</p>
--	--

		<p>/मुक्त शाळा) प्राप्त केलेली असू शकेल.</p> <p>(ड) अर्जदाराने/अर्जदारांनी, पाच वर्ष पदवी पाठ्यक्रमाच्या प्रवेशासाठी मुलभूत अर्हता प्राप्त केलेली असली पाहिजे, त्याकरिता मुलभूत अर्हता १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) असून, त्यानंतर + २ (उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) आवश्यक असेल.</p> <p>(च) त्याने, सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सामाईक प्रवेश परीक्षेमध्ये (सीईटी) प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय/ भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्ती, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(क) ज्या अर्जदाराने, उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा पाठ्यक्रम (+ २) किंवा समतुल्य पाठ्यक्रम (जसे की, ११+१, उच्च माध्यमिक परीक्षा प्रमाणपत्र पाठ्यक्रम स्तर), भारतातील किंवा भारताबाहेरील मंडळातून अथवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने गठीत केलेल्या किंवा मान्यता दिलेल्या उच्च माध्यमिक मंडळातून किंवा समतुल्य मंडळातून अथवा पाठ्यक्रम परीक्षा यशस्वीपणे पूर्ण केल्यावर, अर्हता प्रमाणपत्र देण्याच्या प्रयोजनार्थ, त्या शासनाने मान्यता दिलेल्या विदेशातील कोणत्याही समतुल्य संस्थेतून, एकूण किमान ४५ टक्के गुणांसह, यशस्वीरित्या पूर्ण केला आहे असा अर्जदार, प्रवेश मिळण्यासाठी पात्र आहे;</p> <p>(ख) ज्या अर्जदारांनी, दूरस्थ शिक्षण किंवा पत्रव्यवहार पद्धतीमधील प्रक्रिया अभ्यासक्रमानंतर, +२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र किंवा प्रथम पदवी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण केलेली आहे असे अर्जदार, या प्रवेशासाठी पात्र असतील:</p> <p>परंतु, ज्या अर्जदारांनी, कोणत्याही मूलभूत अर्हतेशिवाय, थेट मुक्त विद्यापीठातून १०+२ परीक्षा उत्तीर्ण केलेली आहे असे अर्जदार, या प्रवेशासाठी पात्र असणार नाहीत.</p> <p>(ग) १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा), १२ वी (+२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) अर्हता, कोणत्याही पद्धतीद्वारे (दूरस्थ शिक्षण / पत्रव्यवहार / मुक्त शाळा) प्राप्त केलेली असू शकेल.</p> <p>(घ) अर्जदाराने/अर्जदारांनी, पाच वर्ष पदवी पाठ्यक्रमाच्या प्रवेशासाठी मुलभूत अर्हता प्राप्त केलेली असली पाहिजे, त्याकरिता मुलभूत अर्हता १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) असून, त्यानंतर + २ (उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) आवश्यक असेल.</p>
७	दृष्यकला पदवीपूर्व पदवी (बी. एफ. ए.)	<p>प्रथम वर्ष प्रवेश :-</p> <p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परीक्षा मंडळाची एचएससी (कोणत्याही शाखेतील) परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा इंग्रजी या विषयासह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या</p>

		<p>उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत आणि त्याने सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सीईटीमध्ये नॉन झीरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परीक्षा मंडळाची एचएससी (कोणत्याही शाखेतील) परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा इंग्रजी या विषयासह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत आणि त्याने सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सीईटीमध्ये नॉन झीरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती/भारतीय वंशाच्या व्यक्ती, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) त्याने, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परीक्षा मंडळाची एचएससी (कोणत्याही शाखेतील) परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा, इंग्रजी या विषयासह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
८	अभिकल्प पदवी (बॅचलर ऑफ डिझाईन)	<p>प्रथम वर्ष प्रवेश.-</p> <p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परीक्षा मंडळाची एच.एस.सी. (कोणत्याही शाखेतील) परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा, इंग्रजी या विषयासह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकांच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत आणि त्याने सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सीईटी मध्ये नॉन झीरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p>

		<p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परीक्षा मंडळाची एच.एस.सी. (कोणत्याही शाखेतील) परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा, इंग्रजी या विषयासह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत आणि त्याने सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सीईटी मध्ये नॉन झिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्ती, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) त्याने, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परीक्षा मंडळाची एच.एस.सी. (कोणत्याही शाखेतील) परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा, इंग्रजी या विषयासह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यात त्याने एकत्रित मिळून किमान ४५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
अनुसूची- ख व्यावसायिक शिक्षण पदव्युत्तर पदवी पाठ्यक्रम		
१	<p>पदव्युत्तर पदवी</p> <p>व्यवस्थापनशास्त्र पाठ्यक्रम</p> <p>(एम.बी.ए./ एम.एम.एस)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने, विद्यापीठ अनुदान आयोगाने किंवा भारतीय विद्यापीठ संघाने मान्यता दिलेल्या कोणत्याही विद्यापीठाकडून देण्यात येणारी कोणत्याही विद्याशाखेतील किमान तीन वर्ष कालावधीची स्नातक पदवी परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्यात त्याने एकूण किमान ५० टक्के किंवा समतुल्य गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सीईटीमध्ये नॉन झिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार, जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील विस्थापित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने विद्यापीठ अनुदान आयोगाने किंवा भारतीय विद्यापीठ संघाने मान्यता दिलेल्या विद्यापीठाकडून देण्यात येणा-या कोणत्याही विद्याशाखेतील किमान तीन वर्ष कालावधीची स्नातक पदवी परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य</p>

		<p>परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्यात त्याने एकूण किमान ५० टक्के किंवा समतुल्य गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) पुढीलपैकी एका परीक्षेमध्ये नॉन झिरो पॉझिटीव प्राप्तांक मिळवलेला असावा; सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेली सामायिक प्रवेश परीक्षा (CET), भारतीय व्यवस्थापन संस्थेने घेतलेली सामाईक प्रवेश परीक्षा (CAT), राष्ट्रीय परीक्षा संस्थेने घेतलेली सामाईक व्यवस्थापन अभियोग्यता चाचणी परीक्षा (CMAT).</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय/ भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) त्याने विद्यापीठ अनुदान आयोगाने किंवा भारतीय विद्यापीठ संघाने मान्यता दिलेल्या विद्यापीठाकडून देण्यात येणा-या कोणत्याही विद्याशाखेतील किमान तीन वर्ष कालावधीची स्नातक पदवी परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्याने एकूण किमान ५० टक्के किंवा समतुल्य गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
२	<p>पदव्युत्तर पदवी संगणक उपयोजन पाठ्यक्रम</p> <p>(संगणक उपयोजन अधिस्नातक)</p> <p>(एम.सी.ए.)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार, अखिल भारतीय उमेदवारी असलेला उमेदवार, जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने, बी.सी.ए. किंवा संगणक विज्ञान अभियांत्रिकी किंवा त्यास समतुल्य स्नातक पदवी परीक्षा, उत्तीर्ण केलेली असावी आणि एकूण किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागास वर्गप्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुणांसह) मिळवलेले असावे;</p> <p>किंवा</p> <p>(दोन) त्याने बी.एससी. किंवा बी. कॉम. किंवा बी.ए. पदवी परीक्षा (१०+२) स्तरावरील किंवा स्नातक स्तरावरील परीक्षेमध्ये गणित विषयासह, (संबंधित विद्यापीठाच्या मानकानुसार अतिरिक्त ब्रिज कोर्ससह) उत्तीर्ण केलेली असावी आणि एकूण किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागास वर्गप्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुणांसह) मिळवलेले असावे;</p> <p>(तीन) सीईटीमध्ये नॉन झिरो पॉझिटीव प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) त्याने, बी.सी.ए किंवा संगणक विज्ञान अभियांत्रिकी किंवा त्यास समतुल्य</p>

		<p>स्नातक पदवी परीक्षा, एकूण किमान ५० टक्के गुणांसह उत्तीर्ण केलेली असावी; किंवा</p> <p>(एक) त्याने बी.एससी. किंवा बी. कॉम. किंवा बी.ए. पदवी परीक्षा (१०+२) स्तरावरील किंवा स्नातक स्तरावरील परीक्षेमध्ये गणित विषयासह, (संबंधित विद्यापीठाच्या मानकानुसार अतिरिक्त ब्रिज कोर्ससह) उत्तीर्ण केलेली असावी आणि एकूण किमान ५० टक्के गुण मिळवलेले असावे;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
३	<p>पदव्युत्तर पदवी</p> <p>अभियांत्रिकी व</p> <p>तंत्रज्ञान पाठ्यक्रम</p> <p>(अभियांत्रिकी</p> <p>अधिसनातक)</p> <p>(एम.ई./एम. टेक.)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असणारे असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून, अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान किंवा किंवा औषधनिर्माणशास्त्र त्याच्या संबंधित क्षेत्रातील पाठ्यक्रमातील स्नातक पदवी किंवा समतुल्य परीक्षा, किमान ५० टक्के गुणांसह (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) उत्तीर्ण केलेली असावी;</p> <p>(तीन) उमेदवाराने ज्या पाठ्यक्रमासाठी प्रवेश मागितलेला असेल त्या संबंधित विद्यापीठाच्या पदव्युत्तर पदवी पाठ्यक्रमाला प्रवेश देण्यासाठीच्या पात्रता निकषांमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे अभियांत्रिकीच्या किंवा तंत्रज्ञानाच्या किंवा औषधनिर्माणशास्त्र संबंधित पाठ्यक्रमातील स्नातक पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केली असली पाहिजे;</p> <p>(चार) त्याने, भारतीय प्रौद्योगिकी संस्थेद्वारे आयोजित केलेल्या अभियांत्रिकीमधील पदवीधर अभियांत्रिकी अभियोग्यता चाचणी (GATE) परीक्षेत, अर्हताप्राप्त प्राप्तांक (क्वालिफाईड स्कोर) मिळवलेला असावा आणि तो क्वालिफाईड स्कोर चालू शैक्षणिक वर्षाकरिता वैध असावा;</p> <p>(चार) त्याने, भारतीय प्रौद्योगिकी संस्थेद्वारे चालू शैक्षणिक वर्षाकरिता आयोजित केलेल्या अभियांत्रिकीमधील पदवीधर अभियांत्रिकी अभियोग्यता चाचणी (GATE) परीक्षेत बिगरअर्हताप्राप्त (नॉन-क्वालिफाईड) गुण मिळवले असावे; किंवा</p> <p>(चार) त्याने राष्ट्रीय परीक्षा संस्थेद्वारा आयोजित केलेल्या पदवीधर औषधनिर्माणशास्त्र अभियोग्यता चाचणी (GPAT) परीक्षेत अर्हताप्राप्त प्राप्तांक (क्वालिफाईड स्कोर) मिळवलेला असावा आणि तो क्वालिफाईड स्कोर चालू शैक्षणिक वर्षाकरिता वैध असावा; किंवा</p> <p>(चार) त्याने राष्ट्रीय परीक्षा संस्थेद्वारे चालू शैक्षणिक वर्षाकरिता आयोजित केलेल्या पदवीधर औषधनिर्माणशास्त्र अभियोग्यता चाचणी (GPAT) परीक्षेत बिगरअर्हताप्राप्त (नॉन-क्वालिफाईड) गुण मिळवले असावे; किंवा</p> <p>(चार) प्रायोजित उमेदवारांचे बाबतीत, ज्या विषयामध्ये प्रवेश मागण्यात येत असेल त्या संबंधित क्षेत्रातील, एखादी नोंदणीकृत भागीदारी संस्था / कंपनी /</p>

		<p>उद्योग/शैक्षणिक आणि / किंवा संशोधन संस्था यांमधील किंवा शासनाचा विभाग किंवा शासनाची स्वायत्त संस्था यामधील कमीत कमी दोन वर्षांचा पूर्ण वेळ कामाचा अनुभव असला पाहिजे.</p> <p>(पाच) गेट (GATE) किंवा जी पॅट (GPAT) अर्हताप्राप्त (क्वालिफाईड) उमेदवारांना बिगर अर्हताप्राप्त (नॉन-क्वालिफाईड) उमेदवारांपेक्षा प्राधान्य देण्यात येईल.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती/ भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्यशासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून, अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञानाच्या संबंधित शाखेतील स्नातक पदवी परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा किंवा औषधनिर्माणशास्त्र पाठ्यक्रमातील स्नातक पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्याने किमान ५० टक्के गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन) उमेदवाराने ज्या पाठ्यक्रमासाठी प्रवेश मागितलेला असेल त्या संबंधित विद्यापीठाच्या पदव्युत्तर पदवी पाठ्यक्रमाला प्रवेश देण्यासाठीच्या पात्रता निकषांमध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे अभियांत्रिकीच्या किंवा तंत्रज्ञानाच्या किंवा औषधनिर्माणशास्त्र संबंधित पाठ्यक्रमातील स्नातक पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केली असली पाहिजे;</p> <p>(तीन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
४	<p>पदव्युत्तर पदवी औषधनिर्माणशास्त्र पाठ्यक्रम.</p> <p>(भेषजी अधिस्नातक)</p> <p>(एम.फार्म.)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा भारतीय औषधनिर्माणशास्त्र परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या कोणत्याही संस्थेमधून औषधनिर्माणशास्त्रामधील स्नातक पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्यात त्याने किमान ५५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ५० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) राष्ट्रीय परीक्षा संस्थेद्वारा आयोजित केलेल्या पदवीधर औषधनिर्माणशास्त्र अभियोग्यता चाचणी (GPAT) परीक्षेत नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(चार) प्रायोजित उमेदवारांचे बाबतीत, ज्या विषयामध्ये प्रवेश मागण्यात येत असेल त्या संबंधित क्षेत्रातील, एखादी नोंदणीकृत भागीदारी संस्था / कंपनी / उद्योग/शैक्षणिक आणि / किंवा संशोधन संस्था यांमधील किंवा शासनाचा विभाग किंवा शासनाची स्वायत्त संस्था यामधील कमीत कमी दोन वर्षांचा पूर्ण वेळ कामाचा अनुभव असला पाहिजे.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती /</p>

		<p>भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची , आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवाराने अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा भारतीय औषधनिर्माणशास्त्र परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्यशासनाने मान्यता दिलेल्या कोणत्याही संस्थेमधून औषधनिर्माणशास्त्रामधील स्नातक पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्यात त्याने किमान ५५ टक्के गुण मिळवलेले असावेत;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
५	फार्म. डी.	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने, भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र या अनिवार्य विषयासह गणित किंवा जीवशास्त्र या विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्ग, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत; किंवा</p> <p>(दोन) त्याने, राज्य मंडळाशी संलग्न असलेल्या आणि सक्षम केंद्रीय प्राधिकरणाने व राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून औषधनिर्माणशास्त्रामधील पदविका परीक्षा किमान ५० टक्के (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के) गुणांसह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे;</p> <p>(तीन) त्याने सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील सर्व विषयास बसून नॉन झिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र या अनिवार्य विषयासह गणित किंवा जीवशास्त्र या विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्ग, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्याबाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत; किंवा</p> <p>(दोन) त्याने राज्य मंडळाशी संलग्न असलेल्या आणि सक्षम केंद्रीय प्राधिकरणाने व राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून औषधनिर्माणशास्त्रामधील पदविका परीक्षा किमान ५० टक्के (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के) गुणांसह उत्तीर्ण केलेली</p>

		<p>असली पाहिजे;</p> <p>(तीन) त्याने एनईईटी या परीक्षेमध्ये नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्तांक किंवा सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील सर्व विषयास बसून नॉनझिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे. तथापि, एनईईटी या परीक्षेमधील नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्तांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारास सक्षम प्राधिकरणाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षेतील नॉन झिरो प्राप्तांक प्राप्त असलेल्या उमेदवारापेक्षा प्रथम प्राधान्य देण्यात येईल.</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) त्याने भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र या अनिवार्य विषयासह गणित किंवा जीवशास्त्र या विषयांपैकी एक विषय घेऊन एचएससी किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे आणि त्यामध्ये वरील विषयात एकत्रित मिळून किमान ५० टक्के गुण मिळवलेले असावेत; किंवा</p> <p>(एक) त्याने राज्यमंडळाशी संलग्न असलेल्या आणि सक्षम केंद्रीय प्राधिकरणाने व राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून औषधनिर्माणशास्त्रमधील पदविका परीक्षा, किमान ५० टक्के गुणांसह उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
६	फार्म. डी. (पोस्ट बॅक्याल्युरेट)	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) त्याने अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा भारतीय औषधनिर्माणशास्त्र परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या कोणत्याही संस्थेमधून औषधनिर्माणशास्त्रामधील स्नातक पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्यात त्याने किमान ५५ टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ५० टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) राष्ट्रीय परीक्षा संस्थेद्वारा आयोजित पदवीधर औषधनिर्माणशास्त्र अभियोग्यता चाचणी (GPAT) या परीक्षेत नॉनझिरो पॉझिटीव प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(चार) प्रायोजित उमेदवारांचे बाबतीत, ज्या विषयामध्ये प्रवेश मागण्यात येत असेल त्या संबंधित क्षेत्रातील, एखादी नोंदणीकृत भागीदारी संस्था / कंपनी / उद्योग/शैक्षणिक आणि / किंवा संशोधन संस्था यांमधील किंवा शासनाचा विभाग किंवा शासनाची स्वायत्त संस्था यामधील कमीत कमी दोन वर्षांचा पूर्ण वेळ कामाचा अनुभव असला पाहिजे.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p>

		<p>(एक) उमेदवाराने अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा भारतीय औषधनिर्माणशास्त्र परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्यशासनाने मान्यता दिलेल्या कोणत्याही संस्थेमधून औषधनिर्माणशास्त्रामधील स्नातक पदवी परीक्षा परीक्षा, किमान ५५ टक्के गुणांसह उत्तीर्ण केलेली असावी;</p> <p>(दोन)अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
७	<p>पदव्युत्तर पदवी वास्तुशास्त्र पाठ्यक्रम (वास्तुशास्त्र अधिसनातक) (एम.आर्च.)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा वास्तुशास्त्र परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून वास्तुशास्त्रामधील स्नातक पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्यात त्याने किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) सीईटीमध्ये नॉन झिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून वास्तुशास्त्रामधील स्नातक पदवी परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा परीक्षा, किमान ५० टक्के गुणांसह उत्तीर्ण केलेली असावी;</p> <p>(दोन)अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
८	<p>पदव्युत्तर पदवी नियोजन पाठ्यक्रम (नियोजन अधिसनातक) (एम.प्लानिंग.)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) नियोजन किंवा वास्तुशास्त्र किंवा स्थापत्य अभियांत्रिकी किंवा भूगोल किंवा अर्थशास्त्र किंवा सामाजिक विज्ञान किंवा त्यास समतुल्य स्नातक पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी आणि त्यात त्याने किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) भारतीय प्रौद्योगिकी संस्थेद्वारे आयोजित केलेल्या डिझाईनमधील सामायिक प्रवेश (CEED) परीक्षेमध्ये नॉन झिरो पॉझिटीव प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे; किंवा</p> <p>(तीन) त्याने भारतीय प्रौद्योगिकी संस्थेद्वारे आयोजित केलेल्या पदवीधर अभियांत्रिकी अभियोग्यता चाचणी (GATE) परीक्षेत, अर्हताप्राप्त प्राप्तांक</p>

		<p>(क्वालिफाईड स्कोर) मिळवलेला असावा आणि तो क्वालिफाईड स्कोर चालू शैक्षणिक वर्षाकरिता वैध असावा किंवा भारतीय प्रौद्योगिकी संस्थेद्वारे चालू शैक्षणिक वर्षाकरिता आयोजित केलेल्या पदवीधर अभियांत्रिकी अभियोग्यता चाचणी (GATE) परीक्षेत, बिगरअर्हताप्राप्त (नॉन-क्वालिफाईड) गुण मिळवले असावेत. तथापि, सीईईडी (CEED) परीक्षा दिलेल्या उमेदवारास गेट (GATE) परीक्षा दिलेल्या उमेदवारापेक्षा प्राधान्य देण्यात येईल; किंवा</p> <p>(तीन) प्रायोजित उमेदवारांचे बाबतीत, ज्या विषयामध्ये प्रवेश मागण्यात येत असेल त्या संबंधित क्षेत्रातील, एखादी नोंदणीकृत भागीदारी संस्था / कंपनी / उद्योग/शैक्षणिक आणि / किंवा संशोधन संस्था यांमधील किंवा शासनाचा विभाग किंवा शासनाची स्वायत्त संस्था यामधील कमीत कमी दोन वर्षांचा पूर्ण वेळ कामाचा अनुभव असला पाहिजे.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) नियोजन(प्लॅनिंग) किंवा वास्तुशास्त्र किंवा स्थापत्य अभियांत्रिकी किंवा भूगोल किंवा अर्थशास्त्र किंवा सामाजिक विज्ञान किंवा त्यास समतुल्य स्नातक पदवी परीक्षा, किमान ५० टक्के गुणांसह उत्तीर्ण केलेली असावी;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
९	<p>पदव्युत्तर पदवी हॉटेल व्यवस्थापन आणि खाद्यपेय व्यवस्था तंत्रज्ञान पाठ्यक्रम</p> <p>(हॉटेल व्यवस्थापन आणि खाद्यपेय व्यवस्था तंत्रज्ञान अधिस्नातक)</p> <p>(एम.एचएमसीटी.)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्य शासनाने मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून हॉटेल व्यवस्थापन आणि खाद्यपेय व्यवस्था तंत्रज्ञानामधील स्नातक पदवी परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा उत्तीर्ण झालेला असला पाहिजे आणि त्यात त्याने किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गाच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत;</p> <p>(तीन) सीईटीमध्ये नॉनझिरो प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे. किंवा</p> <p>(तीन) प्रायोजित उमेदवारांचे बाबतीत, ज्या विषयामध्ये प्रवेश मागण्यात येत असेल त्या संबंधित क्षेत्रातील, एखादी नोंदणीकृत भागीदारी संस्था / कंपनी / उद्योग/शैक्षणिक आणि / किंवा संशोधन संस्था यांमधील किंवा शासनाचा विभाग किंवा शासनाची स्वायत्त संस्था यामधील कमीत कमी दोन वर्षांचा पूर्ण वेळ कामाचा अनुभव असला पाहिजे.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने किंवा केंद्र किंवा राज्यशासनाने</p>

		<p>मान्यता दिलेल्या संस्थेमधून हॉटेल व्यवस्थापन आणि खाद्यपेय व्यवस्था तंत्रज्ञानामधील स्नातक पदवी परीक्षा किंवा त्यास समतुल्य परीक्षा, किमान ५० टक्के गुणांसह उत्तीर्ण केलेली असावी;</p> <p>(दोन) अधिनियमान्वये निश्चित केल्याप्रमाणे, समुचित प्राधिकरणांनी वेळोवेळी घोषित केलेला अन्य कोणताही निकष.</p>
१०	<p>प्रथम वर्ष विधीस्नातक (एल.एल.बी.) पदवी अभ्यासक्रम (३ वर्षे)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(क) उमेदवार, संसदेच्या किंवा राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमाद्वारे स्थापन केलेल्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही विद्यापीठाच्या किंवा अभिमत विद्यापीठ म्हणून मान्यता दिलेल्या समतुल्य राष्ट्रीय संस्थेच्या किंवा समतुल्यता घोषित करण्यास सक्षम असलेल्या प्राधिकरणाने भारतीय विद्यापीठाच्या दर्जाशी समतुल्य म्हणून मान्यता दिलेल्या विदेशी विद्यापीठाच्या कोणत्याही विद्याशाखेमधील पदवीधर असावा आणि अहर्ताताकारी परीक्षेमध्ये एकूण किमान ४५ टक्के गुण (म्हणजेच पदवी परीक्षेच्या सर्व सत्रांचे एकत्रित ४५ टक्के गुण) प्राप्त केलेले असावेत. महाराष्ट्र राज्यातील अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील उमेदवारांच्या बाबतीत, एकूण किमान ४० टक्के गुण (म्हणजेच पदवी परीक्षेच्या सर्व सत्रांचे एकत्रित ४० टक्के गुण) प्राप्त केलेले असावेत. महाराष्ट्र राज्यातील विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील उमेदवारांच्या बाबतीत, एकूण किमान ४२ टक्के गुण (म्हणजेच पदवी परीक्षेच्या सर्व सत्रांचे एकत्रित ४२ टक्के गुण) प्राप्त केलेले असावेत.</p> <p>(ख) जो उमेदवार/ जे उमेदवार, १२ वी+३+२/३ या आकृतिबंधातील अभ्यास प्रक्रियेनंतर, वरील (क) मध्ये नमूद केलेल्या महाराष्ट्रातील विद्यापीठामधून पदवी आणि २/३ वर्षे कालावधीची पदव्युत्तर पदवी, (क) मध्ये नमूद केलेल्या गुणांसह उत्तीर्ण असेल/ असतील:</p> <p>परंतु, जे उमेदवार, +२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा किंवा प्रथम पदवी प्रमाणपत्र परीक्षा, दूरस्थ शिक्षण किंवा पत्रव्यवहार पद्धतीने उत्तीर्ण असतील असे उमेदवार देखील तीन वर्षांच्या विधी पाठ्यक्रमासाठी पात्र असतील:</p> <p>परंतु आणखी असे की, ज्या उमेदवाराने, विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम व विनियम यांच्या विरोधी आणि विधी शिक्षणाच्या नियमांच्या विरोधी असणाऱ्या मुक्त विद्यापीठातून पदवी प्राप्त केलेली असेल असा कोणताही उमेदवार प्रवेशासाठी पात्र असणार नाही;</p> <p>(ग) ज्या उमेदवारांनी, १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा), १२ वी (+२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) व पदवी परीक्षा अहर्ता, पद्धतीमार्फत (दूरस्थ शिक्षण/ पत्रव्यवहार/ मुक्त शिक्षण पद्धती) प्राप्त केलेली असेल असे उमेदवार या प्रवेशासाठी पात्र असतील;</p> <p>(घ) अर्जदाराने/ अर्जदारांनी, तीन वर्षे विधी स्नातक पदवी अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासाठी मूलभूत अर्हता प्राप्त केलेली असावी, त्याकरिता मूलभूत अर्हता, १२ वी (उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) असून, त्यानंतर तीन वर्षे पदवी केलेली असणे आवश्यक असेल.</p> <p>(ड) त्याने, सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सामायिक प्रवेश परीक्षेत (सीईटी)</p>

	<p>प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(२) अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि जम्मू व काश्मीर केंद्र शासित प्रदेशामधील व लडाख केंद्र शासित प्रदेशामधील स्थलांतरित उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(क) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(ख) उमेदवार, संसदेच्या किंवा राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमाद्वारे स्थापन केलेल्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही विद्यापीठाच्या किंवा अभिमत विद्यापीठ म्हणून मान्यता दिलेल्या समतुल्य राष्ट्रीय संस्थेच्या किंवा समतुल्यता घोषित करण्यास सक्षम असलेल्या प्राधिकरणाने भारतीय विद्यापीठाच्या दर्जाशी समतुल्य म्हणून मान्यता दिलेल्या विदेशी विद्यापीठाच्या कोणत्याही विद्याशाखेमधील पदवीधर असावा आणि अहर्ताताकारी परीक्षेमध्ये एकूण किमान ४५ टक्के गुण (म्हणजेच पदवी परीक्षेच्या सर्व सत्रांचे एकत्रित ४५ टक्के गुण) प्राप्त केलेले असावेत.</p> <p>(ग) जो उमेदवार/ जे उमेदवार, १२ वी+३+२/३ या आकृतिबंधातील अभ्यास प्रक्रियेनंतर, वरील (ख) मध्ये नमूद केलेल्या महाराष्ट्रातील/ महाराष्ट्राबाहेरील/ भारताबाहेरील विद्यापीठामधून पदवी आणि २/३ वर्ष कालावधीची पदव्युत्तर पदवी, (ख) मध्ये नमूद केलेल्या गुणांसह उत्तीर्ण असेल/ असतील:</p> <p>परंतु, जे उमेदवार, +२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा किंवा प्रथम पदवी प्रमाणपत्र परीक्षा, दूरस्थ शिक्षण किंवा पत्रव्यवहार पद्धतीने उत्तीर्ण असतील असे उमेदवार देखील तीन वर्षांच्या विधी पाठ्यक्रमासाठी पात्र असतील:</p> <p>परंतु आणखी असे की, ज्या उमेदवाराने, विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम व विनियम यांच्या विरोधी आणि विधी शिक्षणाच्या नियमांच्या विरोधी असणाऱ्या मुक्त विद्यापीठातून पदवी प्राप्त केलेली असेल असा कोणताही उमेदवार प्रवेशासाठी पात्र असणार नाही;</p> <p>(घ) ज्या उमेदवारांनी, १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा), १२ वी (+२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) व पदवी परीक्षा अहर्ता, पद्धतीमार्फत (दूरस्थ शिक्षण/ पत्रव्यवहार/ मुक्त शिक्षण पद्धती) प्राप्त केलेली असेल असे उमेदवार या प्रवेशासाठी पात्र असतील;</p> <p>(ङ) अर्जदाराने/ अर्जदारांनी, तीन वर्षे विधी स्नातक पदवी अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासाठी मूलभूत अर्हता प्राप्त केलेली असावी, त्याकरिता मूलभूत अर्हता, १२ वी (उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) असून, त्यानंतर तीन वर्षे पदवी केलेली असणे आवश्यक असेल.</p> <p>(च) त्याने, सक्षम प्राधिकरणाने घेतलेल्या सामायिक प्रवेश परीक्षेत (सीईटी) प्राप्तांक मिळवलेला असला पाहिजे.</p> <p>(३) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(क) उमेदवार, संसदेच्या किंवा राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमाद्वारे</p>
--	--

		<p>स्थापन केलेल्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही विद्यापीठाच्या किंवा अभिमत विद्यापीठ म्हणून मान्यता दिलेल्या समतुल्य राष्ट्रीय संस्थेच्या किंवा समतुल्यता घोषित करण्यास सक्षम असलेल्या प्राधिकरणाने भारतीय विद्यापीठाच्या दर्जाशी समतुल्य म्हणून मान्यता दिलेल्या विदेशी विद्यापीठाच्या कोणत्याही विद्याशाखेमधील पदवीधर असावा आणि अहर्ताताकारी परीक्षेमध्ये एकूण किमान ४५ टक्के गुण (म्हणजेच पदवी परीक्षेच्या सर्व सत्रांचे एकत्रित ४५ टक्के गुण) प्राप्त केलेले असावेत.</p> <p>(ख) जो उमेदवार/ जे उमेदवार, १२ वी+३+२/३ या आकृतिबंधातील अभ्यास प्रक्रियेनंतर, वरील (क) मध्ये नमूद केलेल्या महाराष्ट्रातील/ महाराष्ट्राबाहेरील/ भारताबाहेरील मान्यताप्राप्त विद्यापीठामधून पदवी आणि २/३ वर्ष कालावधीची पदव्युत्तर पदवी, (क) मध्ये नमूद केलेल्या गुणांसह उत्तीर्ण असेल/ असतील:</p> <p>परंतु, जे उमेदवार, +२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा किंवा प्रथम पदवी प्रमाणपत्र परीक्षा, दूरस्थ शिक्षण किंवा पत्रव्यवहार पद्धतीने उत्तीर्ण असतील असे उमेदवार देखील तीन वर्षांच्या विधी पाठ्यक्रमासाठी पात्र असतील:</p> <p>परंतु आणखी असे की, ज्या उमेदवाराने, विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम व विनियम यांच्या विरोधी आणि विधी शिक्षणाच्या नियमांच्या विरोधी असणाऱ्या मुक्त विद्यापीठातून पदवी प्राप्त केलेली असेल असा कोणताही उमेदवार प्रवेशासाठी पात्र असणार नाही;</p> <p>(घ) ज्या उमेदवारांनी, १० वी (माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा), १२ वी (+२ उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) व पदवी परीक्षा अहर्ता, पद्धतीमार्फत (दूरस्थ शिक्षण/ पत्रव्यवहार/ मुक्त शिक्षण पद्धती) प्राप्त केलेली असेल असे उमेदवार या प्रवेशासाठी पात्र असतील;</p> <p>(ङ) अर्जदाराने/ अर्जदारांनी, तीन वर्ष विधी स्नातक पदवी अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासाठी मूलभूत अर्हता प्राप्त केलेली असावी, त्याकरिता मूलभूत अर्हता, १२ वी (उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा) असून, त्यानंतर तीन वर्षे पदवी केलेली असणे आवश्यक असेल.</p>
११	<p>दृष्यकला पदव्युत्तर पदवी- मास्टर ऑफ फाईन आर्ट</p> <p>(एम. एफ.ए.)</p>	<p>(१) महाराष्ट्र राज्य उमेदवारी असलेले उमेदवार आणि अखिल भारतीय उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p> <p>(एक) उमेदवार भारतीय नागरिक असला पाहिजे;</p> <p>(दोन) उमेदवाराने, मान्यताप्राप्त विद्यापीठाची ललित कला (फाईन आर्ट) शाखेची (बी.एफ.ए.) पदवी परीक्षा संबंधित शाखेमधून किंवा त्यास समकक्ष परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे किंवा समुचित प्राधिकरणाने निश्चित केलेली पात्रता धारण केलेली असावी आणि त्यात त्याने एकूण किमान ५० टक्के गुण (महाराष्ट्र राज्यातील आहेत अशाच केवळ मागासवर्ग प्रवर्गांच्या, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाच्या आणि दिव्यांग व्यक्ती असलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत किमान ४५ टक्के गुण) मिळवलेले असावेत.</p> <p>(२) अनिवासी भारतीय / भारताचे समुद्रपार नागरिकत्व असलेल्या व्यक्ती / भारतीय वंशाच्या व्यक्तीची, आखाती देशातील भारतीय कामगारांची मुले आणि विदेशी नागरिक उमेदवारी असलेले उमेदवार,-</p>

		(एक) उमेदवाराने, मान्यताप्राप्त विद्यापीठाची ललित कला (फाईन आर्ट) शाखेची (बी.एफ.ए.) पदवी परीक्षा संबंधित शाखेमधून किंवा त्यास समकक्ष परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असली पाहिजे किंवा समुचित प्राधिकरणाने निश्चित केलेली पात्रता धारण केलेली असावी आणि त्यात त्याने एकूण किमान ५० टक्के गुण मिळवलेले असावेत.
--	--	---

पात्रता ठरविण्यासाठी अर्हता परीक्षेतील गुणांची गणना करण्याची पद्धत,- उमेदवारांची पात्रता ठरविताना, पुढीलप्रमाणे कार्यपद्धती अनुसरण्यात येईल,

स्पष्टीकरण १: उमेदवारास एसएससी, एचएससी, पदविका, पदवी परीक्षामध्ये किंवा त्याच्याशी समतुल्य परीक्षांमध्ये जर अक्षरी श्रेणी देण्यात येत असतील तर, उमेदवाराने, अर्जाचा नमुना सादर करतेवेळी सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून मिळवलेले अक्षरातील श्रेणीचे गुणांमध्ये रूपांतर करण्याबाबतचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे. समतुल्य गुणांच्या आधारे, उमेदवारांची पात्रता ठरविण्यात येईल.

स्पष्टीकरण-२: संबंधित विद्यापीठाने किंवा मंडळाने ज्या आधारे पदवीचा वर्ग किंवा गुण दिलेले असेल त्यानुसार श्रेणी किंवा गुण विचारात घेण्यात येतील.

स्पष्टीकरण-३: गुणांच्या टक्केवारीची गणना करताना, गुणांचे नजीकच्या पूर्णांकात रूपांतर करण्यात येईल (विधी पाठ्यक्रम वगळून).

स्पष्टीकरण-४ : जर उमेदवार सर्व विषय घेऊन अर्हता परीक्षेला पुन्हा बसला असेल तर केवळ शेवटी दिलेल्या परीक्षेमध्ये मिळालेल्या गुणांचाच विचार करण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

संजय औ. धारुरकर,
शासनाचे उप सचिव.

HIGHER AND TECHNICAL EDUCATION DEPARTMENT

Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk, Mantralaya, Mumbai 400 032,

dated the 8th October 2020.

NOTIFICATION

MAHARASHTRA UNAIDED PRIVATE PROFESSIONAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS (REGULATION OF ADMISSIONS AND FEES) ACT, 2015.

No. TEM-2020/C.R.71/TE-4 .---- In exercise of the powers conferred by sub-sections (1) and (2) of section 3 read with clause (r) of section 2 of the Maharashtra Unaided Private Professional Educational Institutions (Regulation of Admissions and Fees) Act, 2015 (Mah. Act. No. XXVIII of 2015), and in supersession of the Government Notification, Higher and Technical Education Department No. TEM-2019/C.R.41/TE-4, dated 4th June 2019, the Government of Maharashtra hereby, notifies,---

(i) the Professional Education Under Graduate Courses mentioned in column (2) of *Schedule - A*, appended hereto to be the Full Time Professional Education and specifies that the eligibility conditions and requirements for admission of the said professional courses are such as mentioned in column (3) of the said *Schedule*;

(ii) the Professional Education Post Graduate Courses mentioned in column (2) of *Schedule - B*, appended hereto to be the Full Time Professional Education and specifies that the eligibility conditions and requirements for admission of the said professional courses are such as mentioned in column (3) of the said *Schedule*.

Schedule - A
(Professional Education Under Graduate Courses)

Serial No.	Professional Education	Eligibility Conditions and Requirements for Admissions
(1)	(2)	(3)
1	Undergraduate Course in Engineering and Technology (Bachelor of Engineering B.E./Bachelor of Technology B. Tech)	(A) First Year Admission. - (1) <i>Maharashtra State Candidature Candidates.</i> - (i) The Candidate should be an Indian National; (ii) Passed HSC or its equivalent examination with Physics and Mathematics as compulsory subjects along with one of the Chemistry or Biotechnology or Biology or Technical Vocational subject or Computer Science or Information Technology or Informatics Practices or Agriculture or Engineering Graphics or Business Studies and obtained at least 45 % marks (at least 40 % marks, in case of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category candidates belonging to Maharashtra State), in the above

		<p>subjects taken together; and the Candidate should have appeared in all the subjects in CET and should obtain non zero score in CET conducted by the Competent Authority;</p> <p style="text-align: center;">or</p> <p>(ii) Passed Diploma in Engineering and Technology and obtained at least 45 % marks (at least 40 % marks, in case of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category candidates belonging to Maharashtra State);</p> <p><i>(2) All India Candidature Candidates, Union Territory of Jammu and Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination with Physics and Mathematics as compulsory subjects along with one of the Chemistry or Biotechnology or Biology or Technical Vocational subject or Computer Science or Information Technology or Informatics Practices or Agriculture or Engineering Graphics or Business Studies and obtained at least 45 % marks (at least 40 % marks, in case of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category candidates belonging to Maharashtra State) in the above subjects taken together; and should obtain non zero positive score in JEE (Main) B.E./B.Tech or the candidate should have appeared in all the subjects in CET and should obtain non zero score in CET conducted by the Competent Authority. However preference shall be given to the candidate obtaining non zero positive score in JEE (Main) B.E./B.Tech over the candidates who obtained non zero score in CET;</p> <p style="text-align: center;">or</p> <p>(ii) Passed Diploma in Engineering and Technology and obtained at least 45 % marks (at least 40 % marks, in case of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category candidates belonging to Maharashtra State);</p> <p><i>(3) NRI / OCI / PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should have passed the HSC or its equivalent examination with Physics and Mathematics as compulsory subjects along with one of the Chemistry or Biotechnology or Biology or Technical Vocational subject or Computer Science or Information Technology or Informatics Practices or Agriculture or Engineering Graphics or Business Studies, and obtained at least 45 % marks in the above subjects taken together;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p> <p><i>(B) Direct Second Year (Lateral Entry) Admission, -For Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates, -</i></p>
--	--	---

		<p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed Diploma Course in Engineering and Technology with at least 45% marks (40% marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) in appropriate branch of Engineering and Technology from an All India Council for Technical Education or Central or State Government approved Institution or its equivalent;</p> <p>or</p> <p>(ii) Passed B.Sc. Degree from a University Grants Commission (UGC) or Association of Indian Universities recognized University with at least 45% marks (40% in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) and passed HSC or its equivalent examination with Mathematics as a subject:</p> <p>Provided that students belonging to this category shall clear the subjects of Engineering Graphics or Engineering Drawing and Engineering Mechanics of the first year Engineering Program along with second year subjects;</p> <p>or</p> <p>(ii) Passed D.Voc. Stream in the same or allied sector;</p> <p>(iii) In the above cases, a suitable bridge Courses, if required such as in Mathematics may be conducted;</p> <p>(iv) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
2	<p>Undergraduate Course in Pharmacy</p> <p>(Bachelor of Pharmacy B. Pharm.)</p>	<p>(A) First Year, -</p> <p><i>(1) Maharashtra State Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination with Physics and Chemistry as compulsory subjects along with one of the Mathematics or Biology and obtained at least 45% marks (at least 40% marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) in the above subjects taken together;</p> <p>(iii) Should have appeared in all the subjects and should obtain non zero score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p><i>(2) All India Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination with Physics and Chemistry as compulsory subjects along with one of the Mathematics or Biology and obtained at least 45% marks (at least 40% marks in case of candidates of Backward class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability belonging to Maharashtra State) in the</p>

		<p>above subjects taken together;</p> <p>(iii) Should obtain non zero positive score in NEET or the candidate should have appeared in all the subjects in CET and should obtain non zero score in CET conducted by the Competent Authority. However, preference shall be given to the candidate obtaining non zero positive score in NEET over the candidates who obtained non zero score in CET.</p> <p><i>(3) NRI / OCI / PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should have passed the HSC or its equivalent examination with Physics and Chemistry as compulsory subjects along with one of the Mathematics or Biology, and obtained at least 45 % marks in the above subjects taken together;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p> <p><i>(B) Direct Second Year (Lateral Entry) Admission, -For Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates, -</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed Diploma Course in Pharmacy with at least 45 % marks (at least 40 % marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) from an All India Council for Technical Education or Pharmacy Council of India or Central or State Government approved Institution or its equivalent.</p> <p>(iii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
3	<p>Undergraduate Course in Architecture</p> <p>(Bachelor of Architecture B.Arch.)</p>	<p><i>(1) Maharashtra State Candidature Candidates, All India Candidature Candidates, Union Territory of Jammu and Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates.-</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent with Physics, Chemistry and Mathematics or as declared by appropriate authority, from time to time; or</p> <p>(ii) Passed (10+3) Full time Diploma examination recognized by All India Council for Technical Education or Central or State Government approved institution or its equivalent examination with Mathematics as compulsory subject or as declared by appropriate authority, from time to time;</p> <p>(iii) The Candidate should have obtained qualifying marks in NATA or JEE (Main) B.Arch;</p> <p>(iv) Any other criterion declared from time to time by the appropriate</p>

		<p>authority as defined under the Act:</p> <p>Provided that, provision mentioned in (ii) above shall be applicable only for the academic year 2020-21.</p> <p><i>(2) NRI / OCI / PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed HSC or its equivalent with Physics, Chemistry and Mathematics or as declared by appropriate authority, from time to time;</p> <p>or</p> <p>(i) Passed (10+3) Full time Diploma examination recognized by All India Council for Technical Education or Central or State Government approved institution or its equivalent examination with Mathematics as compulsory subject or as declared by appropriate authority, from time to time;</p> <p>(ii) The Candidate should have obtained qualifying marks in NATA or JEE (Main) B.Arch;</p> <p>(iii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act:</p> <p>Provided that, provision mentioned in (i) above shall be applicable only for the academic year 2020-21.</p>
4	<p>Undergraduate Course in Planning</p> <p>(Bachelor of Planning</p> <p>B. Planning)</p>	<p><i>(1) Maharashtra State Candidature Candidates, -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination with Physics and Mathematics as compulsory subjects along with one of the Chemistry or Engineering Drawing or Computer Science or Biology or Technical Vocational subject and obtained at least 50 % marks (at least 45 % marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) in the above subjects taken together;</p> <p>(iii) The candidate should have appeared in all the subjects and obtained non zero score in the CET conducted by the Competent Authority.</p> <p><i>(2) All India Candidature Candidates and Union Territory of Jammu and Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination with subjects Physics and Mathematics as compulsory subjects along with one of the Chemistry or Engineering Drawing or Computer Science or Biology or Technical Vocational subject and obtained at least 50 % marks (at least 45 % marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to</p>

		<p>Maharashtra State) in the above subjects taken together;</p> <p>(iii) The candidate should have obtained non zero positive score in JEE (Main) B. Planning or the candidate should have appeared in all the subjects in CET and should have obtained non zero score in CET conducted by the Competent Authority. However, preference shall be given to the candidate obtaining non zero positive score in JEE (Main) B. Planning over the candidates who have obtained non zero score in CET.</p> <p><i>(3) NRI / OCI / PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed HSC or its equivalent examination with subjects Physics and Mathematics as compulsory subjects along with one of the Chemistry or Engineering Drawing or Computer Science or Biology or Technical Vocational subject and obtained at least 50 % marks in the above subjects taken together;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
5	<p>Undergraduate Course in Hotel Management and Catering Technology</p> <p>(Bachelor in Hotel Management and Catering Technology B.HMCT.)</p>	<p>(A) First Year Admission. -</p> <p><i>(1) Maharashtra State Candidature Candidates.-</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination and obtained at least 45% marks in aggregate (at least 40% marks in aggregate for Backward Class category, Economically Weaker Section and Persons with Disabilities category candidates belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Obtained non zero score at CET.</p> <p><i>(2) All India Candidature Candidates, Union Territory of Jammu and Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination and obtained at least 45% marks in aggregate (at least 40% marks in aggregate for Backward Class category, Economically Weaker Section and Persons with Disabilities category candidates belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Obtained non zero positive score in NCHM JEE conducted by National Testing Agency for National Council for Hotel Management and Catering Technology or obtained non-zero score in CET conducted by the Competent Authority. However, preference shall be given to the candidate obtaining non zero positive score in NCHM JEE over the candidates who obtained non zero score in CET.</p> <p><i>(3) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed HSC or its equivalent examination and obtained at least 45% marks in aggregate.</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>

		<p>(B) Direct Second Year (Lateral Entry) Admission,-</p> <p><i>For Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates, -</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed Diploma Course in Hotel Management and Catering Technology with at least 45% marks (40% marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) from an All India Council for Technical Education or Central or State Government approved Institution or its equivalent;</p> <p>(iii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
6	<p>Undergraduate Course in Law</p> <p>(Bachelor of law)</p> <p>(L.L.B)- 5 years)</p>	<p>(1) Maharashtra State Candidature Candidate.—</p> <p>(a) An applicant who have successfully completed Senior Secondary School course (+2) or equivalent course from the Institute in Maharashtra State (such as 11+1, A level in Senior secondary School Leaving Certificate course) from a recognized Board in India or Outside or from Secondary Board or equivalent, constituted or recognized by the Union or by a State Government or from any equivalent institution from a Foreign Country recognized by the Government of that Country for the purpose of issue of qualifying certificate on successful completion of the course Examination and having its Institution in the State of Maharashtra, with minimum of 45% marks in Aggregate (candidates belonging to SC & ST Category candidates belonging to Maharashtra State with minimum 40% marks in Aggregate and VJNT, SBC and OBC Category Candidates belonging to Maharashtra State with minimum 42% marks in Aggregate).</p> <p>(b) The applicants who have obtained +2 Higher Secondary Pass certificate or First Degree Certificate after processing studies in Distance or Correspondence method is eligible for the course :</p> <p>Provided that, the applicants who have obtained 10+2 through Open University system directly without having any Basic Qualification are not eligible</p> <p>(c) The qualifications of 10th (SSC), 12th (HSC) (+2) may be obtained through any mode (distance / correspondence / open schooling method).</p> <p>(d) The Applicant/s must obtain basic qualification for admission to Five Year degree course for which the Basic Qualification shall be 10th(SSC) which shall be required to be followed by +2(HSC).</p> <p>(e) Obtained score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p>(2) All India Candidature Candidates, Union Territory of Jammu & Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates.-</p> <p>(a) The candidate should be an Indian National;</p>

		<p>(b) An applicant who have successfully completed Senior Secondary School course (+2) or equivalent (such as 11+1, A level in Senior secondary School Leaving Certificate course) from a recognized Board in India or Outside or from Secondary Board or equivalent, constituted or recognized by the Union or by a State Government or from any equivalent institution from a Foreign country recognized by the Government of that country for the purpose of issue of qualifying certificate on successful completion of the course Examination, with minimum of Forty-Five Per cent (45%) marks in Aggregate.</p> <p>(c) The applicants who have obtained +2 Higher Secondary Pass certificate or First Degree Certificate after processing studies in Distance or Correspondence method is eligible for the course :</p> <p>Provided that, the applicants who have obtained 10+2 through Open University system directly without having any basic qualification are not eligible.</p> <p>(d) The qualifications of 10th (SSC), 12th (HSC) (+2) may be obtained through any mode (Distance / Correspondence / Open Schooling Method).</p> <p>(e) The Applicant/s must obtain basic qualification for admission to Five Year degree course for which the Basic Qualification shall be 10th (SSC) which shall be required to be followed by +2 (HSC).</p> <p>(f) Obtained score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p>(3) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries, Foreign National Candidature Candidate.—</p> <p>(a) An applicant who have successfully completed Senior Secondary School course (+2) or equivalent (such as 11+1, A level in Senior secondary School Leaving Certificate course) from a recognized Board in India or outside or from Secondary Board or equivalent, constituted or recognized by the Union or by a State Government or from any equivalent institution from a Foreign Country recognized by the Government of that Country for the purpose of issue of qualifying certificate on successful completion of the course Examination, with minimum of Forty-Five Per cent (45%) marks in Aggregate.</p> <p>(b) The applicants who have obtained +2 Higher Secondary Pass certificate or First Degree Certificate after processing studies in Distance or Correspondence method is eligible for the course :</p> <p>Provided that, the applicants who have obtained 10+2 through Open University system directly without having any basic qualification are not eligible.</p> <p>(c) The qualifications of 10th (SSC), 12th (HSC) (+2) may be obtained through any mode (distance / correspondence / open schooling method).</p> <p>(d) The Applicant/s must obtain basic qualification for admission to five year Law course for which the Basic Qualification shall be 10th (SSC) which shall be required to be followed by +2 (HSC).</p>
--	--	--

7	Undergraduate Course in Visual Art (Bachelor of Fine Art) (B.F.A.)	<p>(A) First Year Admission.-</p> <p><i>(1) Maharashtra State Candidature Candidates.-</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National; (ii) Passed HSC examination of Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education (any Stream) or its equivalent examination with English as one of the subject and obtained at least 45 % marks in aggregate. (Aggregate 40 % marks in case of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) and obtained non-zero score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p><i>(2) All India Candidature Candidates, Union Territory of Jammu and Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates.-</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National; (ii) Passed HSC examination of Maharashtra State Board of secondary and Higher Secondary Education (any Stream) or its equivalent examination with English as one of the subject and obtained at least 45 % marks in aggregate. (Aggregate 40 % marks in case of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) and obtained non-zero score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p><i>(3) Children of NRI / OCI / PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates.-</i></p> <p>(i) Passed HSC examination of Maharashtra State Board of secondary and Higher Secondary Education (any Stream) or its equivalent examination with English as one of the subject and obtained at least 45 % marks in aggregate. (Aggregate 40 % marks for Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State).</p> <p>(ii) Any other criterion declared by appropriate authority from time to time.</p>
8	Undergraduate Course in Design (Bachelor of Design)	<p>(A) First Year Admission.-</p> <p><i>(1) Maharashtra State Candidature Candidates.-</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National; (ii) Passed HSC examination of Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education (any Stream) or its equivalent examination with English as one of the subject and obtained at least 45 % marks in aggregate. (Aggregate 40 % marks in case of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) and obtained non-zero score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p><i>(2) All India Candidature Candidates, Union Territory of Jammu and Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature</i></p>

		<p><i>Candidates.-</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC examination of Maharashtra State Board of secondary and Higher Secondary Education (any Stream) or its equivalent examination with English as one of the subject and obtained at least 45 % marks in aggregate. (Aggregate 40 % marks in case of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) and obtained non-zero score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p><i>(3) Children of NRI / OCI / PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates.-</i></p> <p>(i) Passed HSC examination of Maharashtra State Board of secondary and Higher Secondary Education (any Stream) or its equivalent examination with English as one of the subject and obtained at least 45 % marks in aggregate.</p> <p>(ii) Any other criterion declared by appropriate authority from time to time.</p>
--	--	---

Schedule- B

(Professional Education Post Graduate Courses)

Serial No.	Professional Education	Eligibility Conditions and Requirements for Admissions
(1)	(2)	(3)
1	<p>Post Graduate Degree in Management</p> <p>(Master of Business Administration/Master of Management Studies MBA/MMS)</p>	<p><i>(1) Maharashtra State Candidature Candidate. -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed minimum three year duration Bachelor's Degree awarded by any of the Universities recognized by the University Grants Commission or Association of Indian Universities in any discipline with at least 50% marks in aggregate or equivalent (at least 45% in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) or its equivalent;</p> <p>(iii) Obtained non zero score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p><i>(2) All India Candidature Candidate, Union Territory of Jammu and Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed minimum three year duration Bachelor's Degree awarded by the University recognised by the University Grants Commission or Association of Indian Universities in any discipline with at least 50% marks in aggregate or equivalent (at least 45% in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) or its equivalent;</p>

		<p>(iii) Obtained non zero positive score in one of the following examinations; CET conducted by the Competent Authority, Common Admission Test conducted by Indian Institute of Management (CAT) or Common Management Aptitude Test Conducted by National Testing Agency (CMAT)</p> <p><i>(3) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed minimum three year duration Bachelor's Degree awarded by the University recognised by the University Grants Commission or Association of Indian Universities in any discipline with at least 50% marks in aggregate or its equivalent;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
2	<p>Post Graduate Course in Computer Applications</p> <p>(Master of Computer Application MCA)</p>	<p><i>(1) For Maharashtra State Candidature Candidates, All India Candidature Candidates, Union Territory of Jammu and Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed BCA or Bachelor Degree in Computer Science Engineering or equivalent Degree and obtained at least 50% marks in aggregate (at least 45% in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State);</p> <p>Or</p> <p>(ii) Passed B.Sc. or B.Com. or B.A. with Mathematics at 10+2 Level or at Graduation Level (with additional bridge Courses as per the norms of the concerned University) and obtained at least 50% marks in aggregate (at least 45% in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Obtained non zero positive score in CET.</p> <p><i>(2) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed BCA or Bachelor Degree in Computer Science Engineering or equivalent Degree and obtained at least 50% marks in aggregate;</p> <p>or</p> <p>(i) Passed B.Sc. or B.Com. or B.A. with Mathematics at 10+2 Level or at Graduation Level (with additional bridge Courses as per the norms of the concerned University) and obtained at least 50% marks in aggregate;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
3	Post Graduate Course in Engineering and Technology	<p><i>(1) For Maharashtra Candidature Candidates and All India Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p>

	<p>(Master of Engineering M.E./ Master of Technology M.Tech.)</p>	<p>(ii) Passed Bachelor Degree in the relevant field of Engineering and Technology or Pharmacy from All India Council for Technical Education or Central or State Government approved institutions or equivalent, with at least 50% marks (at least 45% marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Passed Bachelor Degree in the relevant course of Engineering and Technology or Pharmacy as specified in the eligibility criteria for admission to a Post Graduate Degree course of the concerned University for which admission is being sought;</p> <p>(iv) Obtained Qualified score in Graduates Aptitude Test in Engineering (GATE) conducted by the Indian Institute of Technology and valid for the current academic year ;</p> <p>or</p> <p>(iv) Obtained non-Qualified marks in Graduates Aptitude Test in Engineering (GATE) conducted by the Indian Institute of Technology for the current academic year;</p> <p>or</p> <p>(iv) Obtained Qualified score in Graduates Pharmacy Aptitude Test (GPAT) conducted by National Testing Agency and valid for the current academic year ;</p> <p>or</p> <p>(iv) Obtained non-Qualified marks in Graduates Pharmacy Aptitude Test (GPAT) conducted by National Testing Agency for the current academic year;</p> <p>or</p> <p>(iv) For sponsored candidates, minimum of two years of full time work experience in a registered firm/ company/ industry/ educational and/ or research institute/ any Government Department or Government Autonomous Organization in the relevant field in which admission is being sought;</p> <p>(v) GATE or GPAT Qualified Candidates shall have preference over the not qualified Candidates.</p> <p><i>(2) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed Bachelor Degree in the relevant field of Engineering and Technology or Pharmacy from All India Council for Technical Education or Central or State Government approved institutions or equivalent, with at least 50% marks;</p> <p>(ii) Passed Bachelor Degree in the relevant course of Engineering and Technology or Pharmacy as specified in the eligibility criteria for admission to a Post Graduate Degree course of the concerned University for which admission is being sought;</p> <p>(iii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
--	---	--

4	<p>Post Graduate Course in Pharmacy</p> <p>(Master of Pharmacy M. Pharm.)</p>	<p><i>(1) For Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed Bachelor's Degree in Pharmacy from any All India Council for Technical Education or Pharmacy Council of India or Central or State Government approved institution, with at least 55% marks (at least 50% marks in case of Backward Class category, Economically Weaker Section and Persons with Disability category candidates belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Obtained non zero positive score in Graduates Pharmacy Aptitude Test (GPAT) conducted by National Testing Agency;</p> <p>(iv) For sponsored candidates, minimum of two years of full time work experience in a registered firm/ company/ industry/ educational and/ or research institute/ any Government Department or Government Autonomous Organization in the relevant field in which admission is being sought.</p> <p><i>(2) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed Bachelor's Degree in Pharmacy from any All India Council for Technical Education or Pharmacy Council of India or Central or State Government approved institution, with at least 55% marks;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
5	Pharm. D.	<p><i>(1) Maharashtra State Candidature Candidates, -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination with subjects Physics and Chemistry as compulsory subjects along with one of the Mathematics or Biology and obtained at least 50 % marks (at least 45 % marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) in the above subjects taken together;</p> <p style="text-align: center;">or</p> <p>(ii) Passed Diploma Course in Pharmacy from institutes affiliated to State Board and having approval of competent central authority and State Government and obtained at least 50 % marks (at least 45 % marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) The candidate should have appeared in all the subjects and obtained non zero score in the CET conducted by the Competent Authority.</p> <p><i>(2) All India Candidature Candidates, -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed HSC or its equivalent examination with subjects Physics and</p>

		<p>Chemistry as compulsory subjects along with one of the Mathematics or Biology and obtained at least 50 % marks (at least 45 % marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State) in the above subjects taken together;</p> <p>or</p> <p>(ii) Passed Diploma Course in Pharmacy from institutes affiliated to State Board and having approval of competent central authority and State Government and obtained at least 50 % marks (at least 45 % marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) The candidate should have obtained non zero positive score in the NEET or the candidate should have appeared in all the subjects in CET and should obtain non zero score in CET. However, preference shall be given to the candidate obtaining non zero positive score in NEET over the candidates who obtained non zero score in CET.</p> <p><i>(3) NRI / OCI / PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i)The candidate should have passed the HSC or its equivalent examination with Physics and Chemistry as compulsory subjects along with one of the Mathematics or Biology, and obtained at least 50 % marks in the above subjects taken together;</p> <p>or</p> <p>(i) Passed Diploma Course in Pharmacy from institutes affiliated to State Board and having approval of competent central authority and State Government and obtained at least 50 % marks;</p> <p>(ii)Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
6	Pharm. D. (Post Baccalaureate)	<p><i>(1) For Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed Bachelor's Degree in Pharmacy from any All India Council for Technical Education or Pharmacy Council of India or Central or State Government approved institution, with at least 55% marks (at least 50% marks in case of Backward Class category, Economically Weaker Section and Persons with Disability category candidates belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Obtained non zero positive score in Graduates Pharmacy Aptitude Test (GPAT) conducted by National Testing Agency;</p> <p>(iv) For sponsored candidates, minimum of two years of full time work experience in a registered firm/ company/ industry/ educational and/ or research institute/ any Government Department or Government</p>

		<p>Autonomous Organization in the relevant field in which admission is being sought.</p> <p>(2) <i>NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates.</i> -</p> <p>(i) Passed Bachelor's Degree in Pharmacy from any All India Council for Technical Education or Pharmacy Council of India or Central or State Government approved institution, with at least 55% marks;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
7	<p>Post Graduate Course in Architecture</p> <p>(Master of Architecture M. Arch.)</p>	<p>(1) <i>For Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates.</i> -</p> <p>(i) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed Bachelor Degree in Architecture from All India Council for Technical Education or Council of Architecture or Central or State Government approved institutions or equivalent, with at least 50 % marks (at least 45% marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Obtained non zero score in CET.</p> <p>(2)<i>NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates.</i> -</p> <p>(i) Passed Bachelor Degree in Architecture from All India Council for Technical Education or Council of Architecture or Central or State Government approved institutions or equivalent, with at least 50 % marks;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
8	<p>Post Graduate Course in Planning</p> <p>(Master of Planning M. Planning)</p>	<p>(1) <i>For Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates.</i> -</p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed Bachelor Degree in Planning or Architecture or Civil Engineering or Geography or Economics or Social Sciences or equivalent Degree with at least 50% marks (at least 45% marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Obtained non zero positive score in Common Entrance Exam for Design (CEED) conducted by Indian Institute of Technology; or</p> <p>(iii) Obtained Qualified score in Graduates Aptitude Test in Engineering (GATE) conducted by Indian Institute of Technology and valid for the current academic year or Obtained non-Qualified marks in Graduates Aptitude Test in Engineering (GATE) conducted by Indian Institute of Technology for the current academic year. However, preference shall be given to the CEED appeared candidate over the GATE appeared</p>

		<p>candidates; or</p> <p>(iii) For sponsored candidates, minimum of two years of full time work experience in a registered firm or company or industry or educational and/ or research institute/ any Government Department or Government Autonomous Organization in the relevant field in which admission is being sought.</p> <p><i>(2) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed Bachelor Degree in Planning or Architecture or Civil Engineering or Geography or Economics or Social Sciences or equivalent Degree with at least 50% marks;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
9	<p>Post Graduate Course in Hotel Management and Catering Technology</p> <p>(Master of Hotel Management and Catering Technology)</p> <p>(M.HMCT)</p>	<p><i>(1) For Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed Bachelor Degree in Hotel Management and Catering Technology or its equivalent, with at least 50 % marks (at least 45% marks in case of candidates of Backward Class categories, Economically Weaker Section and Persons with Disability category belonging to Maharashtra State);</p> <p>(iii) Obtained non zero score in CET; or</p> <p>(iii) For sponsored candidates, minimum of two years of full time work experience in a registered firm/ company/ industry/ educational and/ or research institute/ any Government Department or Government Autonomous Organization in the relevant field in which admission is being sought.</p> <p><i>(2) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates. -</i></p> <p>(i) Passed Bachelor Degree in Hotel Management and Catering Technology from All India Council for Technical Education or Central or State Government approved institutions or its equivalent, with at least 50 % marks;</p> <p>(ii) Any other criterion declared from time to time by the appropriate authority as defined under the Act.</p>
10	<p>Graduate Course in Law (L.L.B)</p> <p>(Bachelor of law)</p>	<p>(1) Maharashtra State Candidature Candidate.—</p> <p>(a) Candidate should be a Graduate in any Faculty of any University in Maharashtra established by an act of Parliament or by a State Legislature or an equivalent National Institution recognized as a Deemed to be University or Foreign University recognized as equivalent to the status of an Indian University by an Authority competent to declare equivalence, With Minimum of 45% marks in aggregate in qualifying examination</p>

	(3 years)	<p>(That is 45% marks for all the parts of the Degree Examination taken together). 40% marks in aggregate in qualifying examination (That is 40% marks for all the parts of the Degree Examination taken together) in case of Candidates belonging to SC & ST Categories belonging to Maharashtra State. 42% marks in aggregate in qualifying examination (That is 42% marks for all the parts of the Degree Examination taken together) in case of candidates belonging to VJNT, SBC and OBC Categories belonging to Maharashtra State.</p> <p>(b) An applicant/s who has passed the U.G. degree and 2/3 years P.G. degree from University in Maharashtra mentioned in (a) after processing the studies in the pattern 12th+3+2/3 with minimum marks as stated in (a):</p> <p>Provided that, the applicants who have obtained +2 Higher Secondary Pass Certificate or First Degree Certificate by Distance or Correspondence method shall also be considered as eligible for Three Year Law Course.</p> <p>Further provided that, no candidate from the open University having a degree contrary of the U.G.C. Act and regulations and contrary to Rules of Legal Education shall be eligible.</p> <p>(c) The qualifications of 10th (SSC), 12th (HSC) (+2) and Graduation may be obtained through any mode (Distance / Correspondence / Open schooling method).</p> <p>(d) The Applicant/s must obtain basic qualification for admission to Three Year Law course for which the Basic Qualification shall be 12th (HSC) which shall be required to be followed by three year Graduation.</p> <p>(e) Obtained score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p>(2) All India Candidature Candidates, Union Territory of Jammu & Kashmir and Union Territory of Ladakh Migrant Candidature Candidates.-</p> <p>(a) The candidate should be an Indian National;</p> <p>(b) Candidate should be a graduate in any Faculty of any University established by an act of Parliament or by a State Legislature or an equivalent National Institution recognized as a Deemed to be University or Foreign University recognized as equivalent to the status of an Indian University by an authority competent to declare equivalence, With Minimum 45% marks in aggregate in qualifying examination (That is 45% marks for all the parts of the Degree Examination taken together).</p> <p>(c) An applicant who has passed the U.G. degree and 2/3 years P.G. Degree from University in Maharashtra/ Outside Maharashtra/ Outside India mentioned in (b) after processing the studies in the pattern 12th+3+2/3 with minimum marks as stated in (b) :</p> <p>Provided that, the applicants who have obtained +2 Higher Secondary Pass Certificate or First Degree Certificate by Distance or correspondence method shall also be considered as eligible for Three Year</p>
--	-----------	--

		<p>Law Courses.</p> <p>Further provided that, no candidate from the Open University having a Degree contrary of the U.G.C. Act and regulations and contrary to Rules of Legal Education shall be eligible.</p> <p>(d) The qualifications of 10th (SSC), 12th (HSC) (+2) and Graduation may be obtained through any mode (Distance / Correspondence / Open schooling method).</p> <p>(e) The Applicant/s must obtain basic qualification for admission to Three Year Law course for which the Basic Qualification shall be 12th (HSC) which shall be required to be followed by Three Year Graduation.</p> <p>(f) Obtained score in CET conducted by the Competent Authority.</p> <p>(3) NRI / OCI/ PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries, Foreign National Candidature Candidate.—</p> <p>(a) Candidate should be a Graduate in any Faculty of any University established by an act of Parliament or by a State Legislature or an equivalent National Institution recognized as a Deemed to be University or Foreign University recognized as equivalent to the status of an Indian University by an authority competent to declare equivalence, With Minimum 45% marks in aggregate in qualifying examination (That is 45% marks for all the parts of the Degree Examination taken together).</p> <p>(b) An applicant who has passed the U.G. degree and 2/3 years P.G. degree from Any recognized University in Maharashtra/ outside Maharashtra/ Outside India mentioned in (a) after processing the studies in the pattern 12th+3+2/3 with minimum marks as stated in (a):</p> <p>Provided that, the applicants who have obtained +2 Higher Secondary Pass Certificate or First Degree Certificate by Distance or Correspondence method shall also be considered as eligible for Three Year Law Course.</p> <p>Further provided that, no candidate from the Open University having a Degree contrary of the U.G.C. Act and regulations and contrary to Rules of Legal Education shall be eligible.</p> <p>(c) The qualifications of 10th (SSC), 12th (HSC) (+2) and Graduation may be obtained through any mode (Distance / Correspondence / Open schooling method).</p> <p>(d) The Applicant/s must obtain basic qualification for admission to Three Year Law course for which the Basic Qualification shall be 12th (HSC) which shall be required to be followed by Three Year Graduation.</p>
11	<p>Postgraduate Course in Visual Art</p> <p>Master of Fine Art</p>	<p>(1) <i>Maharashtra State Candidature Candidates and All India Candidature Candidates:-</i></p> <p>(i) The Candidate should be an Indian National;</p> <p>(ii) Passed the Bachelor of Fine Arts (B.F.A) degree examination in the respective branch or an equivalent from recognized University or as may be specified by the Appropriate Authority and obtained at least 50 % marks in aggregate (at least 45% marks in case of candidates of</p>

	(M.F.A.)	<p>Backward Class categories, Economically Weaker Section and Person with disability category belonging to Maharashtra State)</p> <p>(2) <i>Children of NRI / OCI / PIO, Children of Indian workers in the Gulf countries and Foreign National Candidature Candidates.-</i></p> <p>(i) Passed the Bachelor of Fine Arts (B.F.A) degree examination in the respective branch or an equivalent from recognized University or as may be specified by the Appropriate Authority and obtained at least 50 % marks in aggregate.</p>
--	----------	--

Method of calculating marks at qualifying examination for deciding eligibility. – While deciding the eligibility of the Candidates following procedure shall be adopted, –

Explanation.---1: If letter grades are assigned at SSC, HSC, Degree, Diploma or its equivalent examination the candidate must submit the certificate of conversion of letter grades into marks from the competent authority at the time of submission of application form. The eligibility shall be decided based on the basis of equivalent marks.

Explanation.---2: The Grades or Marks are considered on the basis of which the Class of Degree is awarded by respective University or Board.

Explanation.---3: The percentage of marks shall be calculated by rounding off to nearest integer (Except Law Courses).

Explanation.---4: If the Candidate reappears for the qualifying examination with all subjects then the marks obtained in the latest examination shall only be considered.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SANJAY A. DHARURKAR,

Deputy Secretary to Government.